

Revolutie in de zorg Ten eerste

De dinsdagavondmaaltijden in de Lukaskerk in Den Haag voor mensen die behoefte hebben aan gezelschap. Er wordt gekookt door vrijwilligers.

vraagtekens bij sommige goedebedoelde initiatieven. Koolhaas: 'Eenzaamheid kan leiden tot depressies. Die kun je niet bestrijden met een simpel etenij. Mensen kunnen zich juist slechter voelen na een eenmalig evenement.'

Inmiddels heeft Koolhaas tientallen Haagse bedrijven bereid gevonden om mee te doen aan de 'Community tegen Eenzaamheid'. Maar zit de doelgroep hier wel op te wachten?

'Ik wil geen bemoeienis van de Albert Heijn, alsjeblieft niet,' zegt een 83-jarige man, die om de hoek woont bij de supermarkt in Loosdunnen, waar caissières 'op de ouderen gaan letten'. De oudere man staat met zijn 35-jarige buurvrouw Moniek een praatje te maken, vaste prik. 'Ik heb mijn buurvrouw toch?'

'Ik woon hier mijn hele leven, wij letten op elkaar,' zegt Moniek. Nog geen honderd meter verder treft Moniek haar ouders, die om de hoek wonen. 'Ik wil helemaal niet dat je voor me gaat zorgen,' zegt haar moeder (63) tegen haar. Haar vader: 'We zijn nog jong, en we zijn nog samen'. De moeder: 'laten ze in de Albert Heijn liever beter opletten dat mensen niet de pincodes afkijken van oude mensen, of hun portemonnee rollen.'

Veel ouderen in de buurt zijn wel blij met het initiatief. 'Het is fijn dat ze opletten, er zijn hier een hoop eenzame mensen,' zegt de 83-jarige mevrouw Steffers, die met haar rolator het winkelplein opschuift. Tien jaar geleden is haar man overleden. Haar enige dochter woont in Brabant.

'Ik vind het heerlijk om in de gaten gehouden te worden, al ben ik niet eenzaam,' zegt een 84-jarige man in een scootmobiel bij de ingang van de supermarkt. 'De caissières staan altijd voor me klaar, ze pakken mijn boodschappen in.'

Den Haag heeft een boekje samengesteld van bestaande initiatieven en bedrijven die wat willen gaan doen tegen eenzaamheid. Zoals ADO Den Haag dat het succes van Walking Football voor ouderen beschrijft; zelfs als teamleden geblesseerd zijn, komen ze.

Telefonties

Kim van der Beek van telefonische hulpdienst Sensor Den Haag is er bij mee. 'Als we weten wie zijn aangesloten, kunnen we mensen gericht doorverwijzen. Tegen iemand die zijn partner is verloren, kunnen we dan zeggen, ga daar eens heen'. Bij de honderd duizenden telefonties die jaarlijks bij Sensor binnenkomen, staat eenzaamheid steevast op nummer één als gespreksonderwerp. 'Niet alleen bij ouderen, ook bij jongeren, die in een stad wonen waar ze niemand kennen.'

Bij Pathé Buitenhof zien ze steeds meer voornamelijk oudere bezoekers in hun eenzame komen. Sinds een paar jaar speelt de bioscoop daar op in met een speciale voorstelling voor 50 plusers, op dinsdag, en donderdagmiddag. 'In de pauze krijgen de bezoekers koffie met iets lekkers,' zegt bioscoopmanager Nicole Moinot. Het zette haar aan het denken toen ze werd benaderd voor 'de Community tegen Eenzaamheid'. 'Wij zijn een commercieel bedrijf maar wij willen graag bijdragen. Ook de maandagavond is nu ingeruimd voor de doelgroep. Vrijwilligersorganisaties die bezoekers meenemen, kunnen een korting krijgen. Ook horecabedrijf Entrada doet

mee. 'Ik hoor vaak van mijn moeder: 'Ik wil graag ergens heen, maar niet alleen', zegt Belinda d'Alba van Entrada restaurants. Zo ontstond het idee om in twee Haagse vestigingen, Gusto en La Galleria Boulevard, een lange tafel neer te zetten waar mensen in hun

eentie kunnen aanschuiven voor koffie of een daghap. Dit gaat begin 2016 gebeuren, op de dinsdagmiddag, in elk geval voor een half jaar.

De protestantse Lukaskerk in de Schilderswijk organiseert al sinds de jaren tachtig elke dinsdagavond een maaltijd voor mensen die wel wat gezelschap kunnen gebruiken. Ook onder de vrijwilligers die er koken zijn er die zich eenzaam voelen. Zoals Joan Dekker (68) die sinds 1989 meehelpt in de keuken. 'Ik heb geen familie en mijn gewrichten doen pijn', vertelt ze. 'Van de zomer had ik wat last van de pressies, dan ga ik hier koffie drinken. Ik heb een kat genomen. Ik dwing mezelf elke dag naar buiten te gaan, dan meld ik me bij de groenteboer. Ik laat mezelf een beetje in de gaten houden.'

Dekker is dan ook enthousiast over de Haagse plannen voor een Community tegen Eenzaamheid: 'Hoe meer clubs meedoen hoe beter.' Dat vindt ze veel prettiger dan wat ze over Rotterdam op het nieuws heeft gezien: oude mensen worden er thuis bezocht om te kijken of ze eenzaam zijn. Ze trekt een vies gezicht. 'Dat vind ik betuttelend, ik geef zelf wel aan hoe het gaat.'

Flauwekulberichtjes

Wat klinkt dat prachtig, een Community tegen eenzaamheid', zegt haar medevrijwilliger mevrouw Brünings (81). Ze heeft leren appen, zegt ze trots, nadat haar man is overleden. Zo meldt ze elke ochtend mijn dochter dat ik nog leef en die stuurt me heerlijke flauwekulberichtjes.'

Het kost er maar een paar euro's, de maaltijd met tomatensoep, een spek-lapje, bloemkool met een sausje, aardappelen en yoghurt toe. Wie het echt niet kan betalen kan toch mee-eten, zegt dominee Trine Verhoeven, die ook aanschuift. 'Laatst kwam een van onze vaste vrijwilligers niet opdagen,

we zijn er meteen heengegaan. Hij bleek te zijn gevallen. We hebben een ambulance gebeld.'

Tafelvrienden

Veel van de ongeveer vijftig deelneemers aan de maaltijd zijn alleenstaand: ze zijn gescheiden, de partner is overleden of ze hebben nooit een lange relatie gehad. 'Ik ben niet eenzaam, maar ik voel me eenzaam', zegt de zorgvuldig gekapte Jet Spiegel van de Berg (77). Haar man is dit jaar overleden na 58 jaar huwelijk. 'Ik was dol op hem. Er zijn dagen dat ik er niets aan vind. Ik liep van de week door de stad en zag iedereen met een partner. Ik ben huilend naar huis gegaan.'

Ze is blij met haar tafelvrienden in de Lukaskerk. De vaste gasten zijn allemaal vol lof. 'Het is hier gezellig, het eten is goed', zegt meneer Verkerk (80), die oogt en spreekt als een heer. 'We worden als gasten ontvangen.' Verkerk, nooit getrouwd geweest, eet er al jaren wekelijks. Zo in vijftien jaar geleden begon hij busreizen te organiseren voor alleenstaanden. 'Ik hoorde hier dat mensen zich afvroegen: wat moet ik doen met de vakantie? Dan huurden we een bus en gingen we bijvoorbeeld met z'n allen naar de kerstmarkt in München.'

Hij goed tegen alleen zijn, vindt hij. Soms betrapt hij zich er op dat hij blij is wanneer het bezoek weg is.

Spiegel: 'Eenzaamheid overkomt je. Daarom is het goed dat er meer initiatieven komen in Den Haag. Veel mensen hebben behoefte aan een praatje.'

Verkerk: 'In Den Haag is van alles te doen. Wij zijn nog in staat om eruit te gaan. Ik maak me meer zorgen over de mensen die hun huis niet uitkomen.' 'Eenzaamheid is een taboe', zegt hun tafelvriend Jan (62), sinds zeven jaar gescheiden. 'Zet tien eenzamen bij elkaar, en ze zijn niet meer alleen.'

Bezuinigen en innoveren

Publicist over de zorgherovormingen Jos van der Lans vindt het Haagse initiatief tegen eenzaamheid een goed voorbeeld van wat gemeenten doen aan zorgvernieuwingen. 'De overheid kan niet op elke straathoek een betaalde functionaris zetten die zorg draagt voor alle vormen van eenzaamheid en ouderdom. De overheid kan niet meer alleen alle zorg leveren, dan wordt de verzorgingsstaat onbetaalbaar.'

'Wat is er mis mee dat de caissière meekijkt? De professionele zorg moet gaan samenwerken met dit soort initiatieven van winkeliers, burenen en vrijwilligers. De gemeenten worstelen met de dubbelzinnigheid van bezuinigen en innoveren tegelijkertijd. Het is ontzettend spannend om nu te zien wat er in veel gemeenten gebeurt, hoe daar een nieuwe vorm van de verzorgingsstaat wordt gecreëerd waarin mensen meer zelf gaan doen, en zich minder opstellen als louter een zorgconsument.'